

Prikaz knjige: Dean Savić: Organizirani kriminalitet (ne)prepoznata prijetnja

U izdanju naklade Jesenski i Turk, uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, nedavno je u Zagrebu izašla knjiga koja je prerađena doktorska disertacija pod nazivom Organizirani kriminal kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti Republike Hrvatske koja je obranjena na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Knjigu je napisao Dean Savić predavač na Visokoj policijskoj školi, koji se problematikom sigurnosti na praktičnoj i teorijskoj razini bavi dvadesetak godina kao pripadnik agencija koje se bave suzbijanjem kriminala i terorizma, pa je važnost ove knjige to veća. Autor se usmjerio na potencijalno veliki sigurnosni rizik koji predstavlja ugroza koju predstavlja djelovanje organiziranog kriminala i posljedice koje on donosi.

Knjiga ima 302 stranica formata B5. Sastoji se od Uvoda, četiri poglavlja (1. Teorijska osnova organiziranog kriminala; 2. Nastanak i razvoj organiziranog kriminala u Hrvatskoj; 3. Organizirani kriminal; prijetnja sigurnosti; 4. Uspjeh u borbi protiv organiziranog kriminala), Zaključak, Literatura i Kazalo. Ima 58 bilješki, 20 grafikona i 11 tablica s podacima.

Prvo poglavlje bavi se pojmovno-kategorijalnim pitanjima organiziranog kriminala, obilježjima organiziranog kriminala koji su zapravo indikatori koji bi agencijama za suzbijanje morali omogućiti prepoznavanje pojavnih oblika. Autor ne inzistira na kriminalističko-kriminološkoj definiciji organiziranog kriminala s obzirom na to da je cilj izdvajanje njegovih glavnih obilježja, tj. indikatora, ali upozorava da pravno određenje pojma organiziranog kriminaliteta utječe na organizaciju, ustroj i strategiju agencija za suzbijanje organiziranog kriminala. Govoreći o distribuciji organiziranog kriminaliteta u ukupnoj sumi kriminaliteta autor naglašava činjenicu neravnomjerne distribucije organiziranog kriminala po ukupnoj pojavnosti i ističe potrebu praćenja organiziranog kriminala kroz razrađen sustav zajedničkih karakteristika u odnosu na pravnu definiciju. Nastanak i razvoj organiziranog kriminaliteta obrađuje se kroz primjere država koje se suočavaju sa suvremenim pojavnim oblicima uz osvrt na europske tranzicijske države. Ovo poglavlje završava sagledavanjem općih i posebnih obilježja organiziranog kriminaliteta uz povezivanje s terorizmom kao globalnim izvorom ugrožavanja i značajkom suvremenog svijeta uz navođenje primjera povezanosti kriminalnih i terorističkih organizacija. Konstatira se korelacija odnosa sredstava i metoda koje koriste kriminalne organizacije kojima se one štite i organiziranog funkcionalnog djelovanja različitih sigurnosnih agencija.

U drugom poglavlju pod nazivom **Nastanak i razvoj organiziranog kriminala u Hrvatskoj** analizira se period od tridesetak godina. Naglasak je na dvije grupe počinitelja koje se ispoljavaju kroz tradicionalne oblike organiziranog kriminala i kroz drugu grupu počinitelja starih i novih gospodarsko-političkih elita koji su tijekom pretvorbe protupravno stekli kapital. Autor apostrofiraju promjene u Zakonu o kaznenom postupku Republike Hrvatske kao novi "alat" koji je omogućio policiji i državnom odvjetništvu i sudstvu nove institute koji borbu protiv organiziranog kriminala znatno olakšavaju. Približavanje Republike Hrvatske Europskoj uniji podrazumijeva zajedničke vrijednosti i pravna pravila koje mora preuzeti svaka članica u unutarnjem zakonodavstvu i u suzbijanju organiziranog kriminala što je potka dijela pod nazivom **Demokratska konsolidacija i pristupanje Europskoj uniji**. Problem mjerenja – kvantificiranja organiziranog kriminala je stalan zbog metodologije, instrumentarija i policijskih nerealnih podataka o razriješenosti koja u nekim policijskim upravama iznosi nevjerojatnih 90%. Autor iznosi razmišljanja o pravnom okviru za borbu protiv organiziranog kriminala te trenutno stanje institucionalnog okvira, dakle agencija koje u sustavu nacionalne sigurnosti u skladu s pozitivnim zakonskim propisima imaju odgovornost u nekom segmentu na poslovima suzbijanja organiziranog kriminala.

U trećem poglavlju **Organizirani kriminal - prijetnja sigurnosti** autor obrađuje sigurnost kroz mogućnost svake zemlje da kroz određenu sigurnosnu strategiju prepozna i pristupi ovom problemu kao jednom od najvažnijeg izvora ugroza nacionalne sigurnosti. Autor upućuje na važnost medija na formiranje i utjecaj na mnijenje i subjektivni osjećaj građana na bitnu ljudsku potrebu, sigurnost. Građani putem medija doživljavaju, percipiraju organizirani kriminal povezan s korupcijom, gospodarskim kriminalom i pranjem novca najvećom opasnošću za nacionalnu sigurnost.

Četvrto poglavlje pod nazivom **Uspjeh u borbi protiv organiziranog kriminala** prikazuje činitelje, razine i preduvjete za izgradnju i usklađivanje pravnog, institucionalnog i metodološkog okvira. U skladu s tim pripremljen je i usvojen 2003. godine od strane Vlade Republike Hrvatske Program posebnih akcijskih mjera protiv organiziranog kriminaliteta iz kojeg je na strategijskoj razini model trebao na operativnim razinama sinergijom agencija operacionalizirati program za što nije postojala istinska politička volja koja je trebala biti kritična masa da sve **ne** ostane na deklarativnoj razini. Metodološki okvir i pravna praksa u Republici Hrvatskoj su u začecima s obzirom na kratak period demokratskog političkog sustava pa i autor u naslovu knjige se odlučuje za (ne)prepoznata prijetnja. Upravo to odražava sporost društvenih institucionalnih promjena u neprepoznavanju opasnosti na području unutarnje i vanjske sigurnosti u tranzicijskom vremenu specifičnom po naporima za očuvanjem teritorijalne cjelovitosti i opstanka države.

U **Zaključku** su rezimirani osnovni stavovi izneseni u knjizi s time da se naglašava pravno normiranje kao *condicio sine quoanun* prevencije i represije organiziranog kriminala uz istovremano korištenje taktike, tehnike i metodike.

Nakon 18 stranica domaće i strane literature nalaze se strategije, izvješća, upute, priručnici, konvencije, zakoni i drugi izvori (intervjui, govori). Od 295. do 302. stranice nalazi se pojmovno kazalo.

Knjiga Deana Savića Organizirani kriminal (ne)prepoznata prijetnja je temeljno štivo ove tematike za polaznike Policijske akademije i one koji se na operativnoj razini u različitim agencijama bave ovom problematikom i one državne dužnosnike koji nemaju osnovna

saznanja potrebna za razumijevanje problema o organiziranom kriminalu u svrhu zaštite nacionalnih interesa s aspekta sigurnosti.

Prikaz pripremio: Damir Šneperger*

Engl.: Book review: Dean Savić: Organized crime (un)recognizet threat

* mr. sc. Damir Šneperger, predavač, voditelj aktiva kriminalistike, Policijska škola "Josip Jović", PA.